

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână : DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate :
Pe un an 14 fr. pe jumătate an 7 fr.

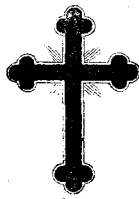
PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA ȘI ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Iosif Goldiș

Episcop gr.-oriental român al Aradului, Orăzii-Mari, Ienopolei și Hălmagiului, precum și al părților adneceate din Banatul-Timișan, membru casei magnaților, membru corespondent al Academiei Române din București etc. etc.

Sâmbătă, la orele 5^{1/2} dimineața. bunul nostru Arhiepiscop a încetat din viață.

Durerosul adevăr se vestește prin sunetele clopotelor dela catedrala din Arad, și cu re-grete se îndreptează toate sufletele bune spre catafalcul pe care e așternut omul muncii, omul de-votamentului pentru biserică și popor, ilustrul prelat.

Iosif Goldiș, Episcop al Aradului, prin muncă și talent ajunsese, ca deja nainte cu treizeci ani să atragă asupra-i atenția marelui mitropolit Andreiu baron de Șaguna, care-l îndemnase să-și închine viața cu desevirșire mult încercatei noastre biserici. Prin răbdare numai s'a putut susține în mijlocul atâtor greutăți ce încunjoară îndeosebi pe bărbații cu dor de a-și valora în viața publică știința și caracterul. Prin bunătate a ajuns profesorul iubit al atâtor generațiuni, cari au învățat la Liceul și la Seminarul din Arad, așa că o să rămână legendar cum, după lecții, elevii îl petreceau o mulțime acasă : Pe drum încurajia — pe cei buni ; pe cei slabi îi dojea cu părintească iubire și tuturor sfaturi folositoare da. Erau fără sfârșit pildele și asemănările ce da din istoria antică mai ales, pentru-că îndeosebi cultura clasică îl preocupa. Și dintre câte delegațiuni a primit în ziua instalării sale ca Episcop, de sigur că nici una nu l'a felicitat mai sincer ca foștii lui elevi. Ear cât de mare este numărul acestora și ce poziții ocupă ei în socie-tatea românească, e destul să amintim, că Magnificența Sa Vicarul Mangra i-a fost elev P. S. Sale, după cum puțini vor fi în părțile noastre cei cari nu l'au avut ca profesor.

Așa se esplică însuflețirea cu care a fost primită în eparchia Aradului alegerea de Episcop a P. S. Sale și sêrbările fără pereche dela instalare. Modest, de felul lui meditativ, care e mulțu-mit perfect între cărțile sale, P. S. Sa n'a căutat nici odată roluri cu sgomot. N'a stat însă la în-doială o singură clipă, să devină și militant, când interesele culturale l'au reclamat. Astfel îl vedem în anul 1880 combătând pe Réthy și susținând cu un aparat științific atât de vast, de real și de

temeinic, *latinitatea* limbei române, în cât însuși adversarul său a încheiat polemica mărturisindu-se învins, și triumfătorului Academia maghiară de științe îi trimite laudatoriu în scris, ear Academia Română îi decerne lauri, alegându-l membru corespondent la ei . . . Alții au alergat până și la protectori, ca să ajungă în înaltul areopag cultural român. P. S. Sa a ajuns acolo fără să să fi gândit la altceva decât să-și facă datoria de învățat român.

Prin răbdare și pururea pe calea moderațiunii s'a menținut apoi în viața politică și conștient era, că binele bisericii sale îl urmărește, când caută să stea aproape de cei căror dându-le informațiuni exacte despre viața noastră bisericească și școlară, socotea a-și împlini asemenea o înaltă datorie de Român.

Ioan Goldiș — căci numele **Iosif** l'a luat când s'a călugărit — s'a născut în 17 Febr. 1836 în Socodor, comună mare în comitatul Aradului, din părinți țărani. După ce și-a terminat în Socodor și Bichiș clasele primare, s'a dus la Sarvas, unde a învățat cu succes escelent clasele gimnasiale, pe cari le-a terminat în Arad unde a depus și maturitatea. Aici a învățat și teologia, științele juridice le-a făcut în Döbrițin, ear filologia clasică cu profesura în Budapesta. Fericitul întru pomenire George Popa, comite suprem, l'a numit în 1865 vice-notar la comitat, iar sub comitele suprem Szende Béla, congregația îl alege unanim prim-notar al comitatului Aradului.

Îndemnat de marele arhieru Șaguna, la 1869 părăsește însă cariera civilă și se călugărește la mănăstirea H.-Bodrog, luând numele de Iosif. În același an e numit profesor de teologie, apoi secretar episcopesc lângă Procopie Ivacovic și asesor referent consistorial, în senatul strâns bisericesc, locuri pe cari le împlinește cu demnitate, până în 1873, când la dorința generală a Românilor aradani și la insistența fericitului Arhiepiscop și Mitropolit Miron Romanul a fost, din partea Ministrului Trefort, numit profesor ordinar de limba română și latină la liceul din Arad.

Activitatea sa literară și-o inaugurează în anul 1859 scriind în almanachul intitulat »Muguri« și redactat de Mircea B. Stănescu. A fost d'asemeni cel mai zelos membru al »Asociațiunii Naționale Aradane« chiar dela înființarea acesteia, în comitetul căreia era membru și în urmă casier.

Mai mult a scris în »Speranța«, apărută în Februarie 1869, foaie literară, la care colaborase V. Mangra, C. Gurban, Dr. Il. Pușcariu, Mihaiu Bejan și alții. Foaia aceasta a fost recomandată cu multă căldură păturii noastre culte chiar de Șaguna printr'un circular.

La 1873 îl vedem pe I. Goldiș totodată redactor al foii »Lumina« care apărea în locul »Speranții.« La această foaie s'au grupat Ioan Slavici, părintele Băiulescu (Brașov), Dr. Vasiciu, Dregiciu, Sturdza, Damșa și Mangra, care la 1874 primește densusul redactarea.

Lupta cea mai zdravănă o duce însă părintele Goldiș la 1880, când, ca profesor gimnasia în Arad, s'a apucat să combată, cu un splendid succes, pe învățații maghiari, îndeosebi pe Réthy, (Schlotterbeck), cari susțineau teoriile lui Roesler și Hunfalvi (Hundsörter.)

Pe teren bisericesc, în calitatea-i de profesor și apoi director al Seminarului, introduce studiul dreptului canonic și cântarea armonioasă pe note, și osteneală mare depune pentru studiul retoriceii, ca să facă din teologi buni oratori.

În anul 1892 Sinodul diecesan îl alege vicar al Oradiei. La 1897 se alege deputat în Dietă, ear în 2/14 Maiu 1899 este ales episcop.

La trista veste a morții capului diecesei, conform dispozițiilor din *Statutul organic*, § 136, s'a constituit comisiunea însărcinată cu inventarea averei și hârtiilor răposatului Episcop, a legatelor și odoarelor, fondului instruct de economie și bibliotecii, din următorii membri: I. Ig. Pap și V. Beleş, din senatul bisericesc; R. Ciorogariu și Tr. Vășianu, din senatul școlar; G. Serb și G. Purcariu, din senatul epitropesc.

Averea și-a lăsat-o prin testament defunctul Episcop pentru stipendii, pentru licee, teologia din Arad și universitate, — binecuvântată fie memoria marelui dascăl, din generații în generații!

Cu lacrimi să-l petrecem la locașul de vecinică odihnă binecuvântând actele vieții și memoria lui!

Consistorul diecesan a lansat următorul anunț funebral:

Prea Sfinția Sa Domnul

Iosif Goldiș

Episcop gr.-or. român al Aradului, Orăzii-mari, Ienopolei și Hălmașiului, precum și al părților adnexate din Banatul-Timișan, membru al casei magnaților, membru corespondent al Academiei Române din București etc. etc.

a adormit în Domnul în reședința Sa episcopescă Sâmbătă în 23 Martie (5 Aprilie) 1902 în vîrstă de 66 de ani și în anul al 3-lea al păstoriei Sale Arhiericești.

Rămășițele pămîntești ale Preasfințitului Adormit în Domnul, așezate în sala reședinței episcopicești, se vor strămuta cu procesiune bisericească la biserica catedrală a episcopiei Duminecă în 24 Martie (6 Aprilie) a. c., la 5 ore după amiază, unde se va face privighierea de noapte pre-crisă prin ritualul bisericesc.

Luni în 25 Martie (7 Aprilie) la 10 ore dimineata se va începe rânduiala înmormântării, și după aceasta se vor transporta rămășițele pământești ale răposatului Episcop la sfânta mănăstire Hodoș-Bodrog, unde se vor așeza spre vecinică odihnă.

Consistorul diecesan cu adâncă durere aduce această tristă întâmplare la cunoștința publică.

Arad, în 23 Martie (5 Aprilie) 1902.

Consistorul gr.-or. român al eparchiei Aradului.

Circular

către toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul consistorului din Arad.

Cu inima înfrântă de durere aduce subscrisul consistor la cunoștința Veneratului cler și popor din eparchia Aradului trista știre, că Prea-veneratul și iubitul nostru Arhiepiscop Prea Sfinția Sa părintele Episcop al diecesei gr.-or. române a Aradului

Iosif Goldiș

astăzi la orele 5¹/₂ dimineata după un morb greu și plin de suferință a încetat din viață, dându-și nobilul său suflet în mâinile Creatorului în anul 66 al etății, al 3-lea al Archiepiscopiei Sale.

În fața acestui dureros cas, subscrisul consistor întrunindu-se în ședință a luat măsurile de lipsă pentru o deamnă înmormântare a Veneratului Archiepiscop și prin aceasta invită Venerabilul cler și iubitul popor al Eparchiei a se face părtaș durerii sale și această durere a o exprima și prin semnele acelea din afară, prin cari fiii cei buni își arată iubirea lor fiiască către iubitul lor părinte.

De aceea, onorat cler și iubit popor cre-

dincios, subscrisul consistor, în privința manifestării doliului față de Părintele care se desparte de noi, dispune următoarele:

1. Îndată după primirea acestui circular la toate bisericile din eparchia noastră să se tragă clopotele dimineata, la amezai și seara în zilele de Duminecă și Luni, în 24 și 25 Martie st. v. a. c., când se va face înmormântarea.

2. În Dumineca cea mai apropiată după înmormântare să se facă în toate bisericile din eparchia noastră parastas solemn pentru odihna sufletului fericitului Episcop Iosif, la care va asista întreg poporul credincios și tinerimea școlară.

3. Acest parastas să se repețească la 40 de zile, socotite dela ziua morții, eventual în Dumineca proximă.

4. Tot asemenea să se repețească parastul și la o jumătate de an și la un an dela ziua morții. Încât zilele destinate pentru parastas ar cădea în zi de lucru, să se țină parastul în Dumineca următoare.

5. Până la întregirea scaunului episcopesc la ecteniile dela sf. liturgie pentru cei morți să se pomenească Arhiepiscopul Iosif.

6. Până la întregirea scaunului episcopesc la ecteniile pentru cei vii să se pomenească numele Înalt Preasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Ioan.

În fine aducem la cunoștința onoratului nostru cler și a iubitului popor, că cărma asupra eparchiei noastre pentru toată durata văduviei scaunului episcopesc cu ziua de astăzi o a luat și o va purta consistorul eparchial în sensul prescrișelor Statutului-organic.

Arad, din ședința consistorială, ținută în 23 Martie (5 Aprilie) 1902.

Consistorul eparchial gr.-or. român din Arad.

Augustin Hamsea,
archimandrit.

Pentru religiositatea și moralitatea poporului.

Prea Cuvioșia Sa vicarul episcopesc Vasile Mangra a adresat următoarea scrisoare circulară:

Nr. 561/Pres. 1902.

Tuturor P. T. D. D. Protopresbiteri și preoți de sub jurisdicțiunea Consistorului gr.-or. român din Oradea-Mare.

Deși progresul ce am realizat pe terenul cultural dela restabilirea autonomiei și constituțiunii bisericesti este evident și necontestabil, în

vieța internă a bisericei însă, în cultura religioasă-morală a poporului n'am realizat nici un progres, din contră, părându-ni-se că mergem

înainte, am retrogradat : inocența moravurilor strămoșești s'a pângărit și stricat prin corupțiunea progresului intelectual.

Causa acestui rău nu trebuie să o atribuim numai ideilor și curentelor nouă, produse prin mișcarea vieții sociale, ci mai mult lipsei de conștiința datoriiilor pastorale a preoților, pentru-că păstorii sufletești n'au îngrijit totdeauna să fe-rească turma cuvântătoare de molipsirea ideilor nouă, ori să facă a se imprima acestora caracterul vieții religioase și a păstra direcțiunea mișcării sociale în calea credinței și a moralei bisericesti. Pe astfel de păstori îi apostrofează Domnul prin rostul profetului Iezechiil, zicând :

„O păstoriile lui Israil: au pascu-se păstoriile pe sine? au nu pe oi le pasc păstoriile? Eată laptele îl mâncați, și cu lâna vă îmbrăcați, și ce e gras junghiați, și oile mele nu le pașteți. Pe cea slabă nu o ați întărit, și pe cea bolnavă nu o ați vindecat, și pe cea sdruncinată nu o ați legat, și pe cea rătăcită nu o ați înturnat, și pe cea per-dută nu o ați căutat, și pe cea tare o ați asu-vrit cu osteneală. Eată eu asupra păstorilor, și doiu cere oile mele din mâinile lor, și îi voi opri ca să nu pască oile mele.“ (Iezechii XXXIV. 3. 10.)

Prea Sfinții Episcopi eparchioți, după vreme, n'au lipsit dela datoria înaltă de a lucra pentru religiozitatea și luminarea preoțimeii și a poporului la toate ocaziunile. Prea Sfinția Sa Iosif Goldiș încă ca vicar episcopesc, prin ordinul circular de sub Nr. 797 din 1893, și apoi ca arhieriu prin literile pastorale de sub Nr. 9145 din 1900, a stăruit îndemnând cu toată îndelungă răbdarea și cu învățătura, ca preoțimea parochială să-și îndeplinească cu conștiință misiunea apostoliei.

O misiune întreită are preotul ortodox: a) a predica sau a învăța adevărurile cuprinse în Sfânta Evanghelie, în sfânta Religione; b) a administra sfintele taine și a săvârși serviciile divine; c) a se purta cu bună cuviință și a tracta prudent cu oamenii.

Apostolul Pavel cugetând la datorința cea mare, de a predica evangeliia, zice: *„Amar mie este de nu voi binevesti“* (I. Cor. IX 16.) Dar cum va pute face preotul aceasta, dacă singur nu va fi mai întâiu cunosător de adevărurile sfintei noastre religiuni? Și cum va învăța pe alții, nefiind singur învățat? Evident, că pentru a cultiva și lumina poporul, preotul trebuie continuu a se ocupa cu științele. De aceea ordonează apostolul Pavel lui Timotei zicând: *„Păzește cetirea și învățătura.“* (I. Timot. IV. 13.)

Dumnezeu amenință cu depărtarea dela sine pe păstorul care își neglijează datorința de a se perfecționa prin studiu în esercitarea dirigătoriei predicatoriale: *„Pentru-că ai lăpădat știința, și*

eu te voi lăpăda pe tine, ca să nu preofești mie și pentru-că ai uitat legea Dumnezeului tău, și eu voi uita pe fi tăi.“ (Osia IV. 6) *„Că buzele preotului vor păzi știința și legea vor cerca din rostul lui“* (Malachia II 7).

Lipsa de predică împuținează, slăbește și stinge credința. Poporul neauzind dogmele credinței și învățătura moralei creștine se înstrăinează de biserică, cade în indiferentism, în credințe deșarte, pentru-că zice apostolul: *„Cum vor crede în acela de care n'au auzit, și cum vor auzi fără predicator?“* (Rom. X. 14.)

Dar preoții nu sunt numai predicatorii cuvântului ci și administratorii tainelor și săvârșitorii slujbelor dumnezeesti. Aici rolul preotului este și mai mare și mai însemnat, căci el se presentă ca rugător și mijlocitor între Dumnezeu și om. Prin urmare se cere dela el ca serviciile religioase să le facă cu toată evlavie și cu toată solemnitatea cuvenită maiestății divine, pentru-ca astfel poporul credincios când asistă la ele să se simță în adevăr înălțat cu sufletul și cu inima la Dumnezeu. Cetirea și cântarea să le facă cu atențiune, fără grăbire, cu pronunțare respicitată ca să fie de toți înțelese, căci zice profetul: *„Blăstemat e cel ce face lucrurile Domnului cu lene.“* (Ieremia, XLV. 14, 10.)

Preotul care săvârșește sfintele taine și rugăciunile pentru credincioșii săi numai pentru-ca să-și facă datoria, pentru plată, acela nu mai e un preot, ci un speculant de cele sfinte, care privește la misiunea preoțească numai ca la un mijloc de traiu în viață și nimic mai mult.

Mai pe sus de toate însă dela preot se cere ca el în viață și în purtarea sa să fie model pentru turma sa, căci nu este destul numai a învăța și a vorbi frumos, ci trebuie și singur a face aceea-ce învață pe alții. *„Ci te fă pildă credincioșilor, zice apostolul Pavel, cu cuvântul, cu petrecerea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția.“* (I. Timot. IV. 12.)

Învățătura căreia contrazice viața preotului este fără putere, neconvingătoare, și chiar vătămătoare turmei sale. De aceea zice Sf. Ioan Damaschin: *„Sau nu învăța, sau învață prin moravuri, ca nu prin cuvinte să chiemi, eară prin fapte să alunji.“*

Având relațiuni cu oameni de toată condițiunea, preotul trebuie să fie foarte prudent și circumspect, aducându-și aminte de cuvintele Mântuitorului Cristos către apostoli: *„Fiți înțelepți ca șerpil, și nevinovați ca porumbil.“* (Mat. X. 16.)

Biserica, cum zice Sf. Ioan Gură-de-aur, este o naie neconținut bătută de valurile furtunelor, care nu vin totdeauna din afară, ci ele isbucnesc și în lăuntru.

În societate adese-ori se ivesc păreri deosebite și neînțelegeri, ear' preotul după chemarea sa fiind propovăduitorul păcii și al dragostei creștine, trebuie să proceadă, în scopul mântuirii sufletești, cu cuvântul și cu fapta, ca propagator și păzitor al păcii și al înfrățirii spiritelor atât în familia proprie, cât și între păstoriții săi.

Îndrumăm așadar preoțimea parochială la observarea următoarelor dispozițiuni:

1. Fie-care preot, în funcțiunile religioase publice, în adunările publice, precum și în atingeri cu autoritățile bisericești și civile, să se poarte și să se prezenteze conform caracterului tagmei sale, cu bună-cuviință și cu demnitate totdeauna în costumul preotesc, în reverendă. În relațiunile cu păstoriții săi să se ferească de certe, neînțelegeri și de scandale, cari slăbesc simțul respectului păstoriților, lovesc în prestigiul și autoritatea morală a păstorului.

Cu cei rătăciți și necredincioși să fie cu cruțare, să-i tracteze cu blândeță creștină, și să se ferească de a-i înjosii înaintea altora, căutând a-i îndrepta și aduce la adevăr prin învățături amicale și temeinice.

2. Fie-care preot parochial se îndrumează a săvârși toate serviciile dumnezeiești după rânduiala bisericeii la timpurile prescrise precum: Vecernia, Utrenia, sfânta liturgie, ear' Mercurile și Vinerile sfântului și marelui post liturgia celor mai nainte sfințite, etc.

Asemenea și toate tainele și alte serviri să le săvârșească după Euchologion (Molitvenic) cu zel apostolic și cu conștiință. Obiceiurile locale contrare canoanelor și rânduielei bisericești preotul e dator să le desființeze și să introducă buna rânduială în biserică sa.

3. Se pune în strictă datorință fie-cărui preot a da poporului învățatură despre adevărurile teoretice și practice ale religiunii ortodoxe, prin predici și discursuri acomodată în biserică, cât și afară de biserică, la ocațiuni potrivite, având să-și mărească în tot timpul capitalul cunoștințelor sale prin neîncetata cetire, și în scopul acesta, să-și întocmească măcar o mică bibliotecă pastorală, în care după putință să se afe, afară de Sf. Scriptură, scrieri de ale sfinților părinți, lucrări teologice, cărți de predice, jurnale bisericești, d. e. »Biserica și Școala,« etc.

4. Pr. O. părinți protopresbiteri sunt poțitiți a urmări și controla cu atențiune activitatea pastorală a preoților submanuați, ear' la finele anului să facă și să înainteze aici raport esact despre esecutarea dispozițiunilor prezente arătând: Cum își îndeplinește diregătoria predicatorială fie-care preot în special? Care preot

săvârșeste regulat serviciile divine, după rânduiala bisericeii, și care nu? Ce conduită are fie-care preot și cum tractează cu poporenii săi?

În fine, acest Circular se trimite tuturor P. O., părinți protopresbiteri și venerabililor preoți pentru conformare.

O r a d e a-M a r e, 14/27 Martie 1902.

Vasilie Mangra,

Vicar episcopesc.

CRONICA.

Conferența preoțească a tractului Arad, convocată în chestia instrucției de administrație s'a ținut Joi 21 Mart. (3 Aprilie) în sala cea mare seminarială, asistând și elevii cursurilor ultime ale ambelor despărțeminte, teologic și pedagogic, — ca încă din școală să fie introduși în cele administrative. Desbaterile au decurs cu demnitate și au fost instructive.

Comitetul administrativ al fundațiunei Elena Ghiba-Birta s'a întrunit Joi în ședință pentru censurarea socotelilor din anul 1901, pe cari le-a aflat în perfectă ordine.

Locul din comitet devenit vacant prin decedarea regretatului Ștefan Antonescu s'a îndeplinit prin alegerea dlui avocat Petre Truța.

* *Parastas pentru N. Cristea.* Sâmbătă la 11 ore înainte de amiază s'a oficiat în biserică din Sibiu-Cetate parastas pentru odihna de veci a răposatului asesor Consistorial Nicolae Cristea. Serviciul divin a fost oficiat de părintele protopresbiter Ioan Papiu, ear cântările funebrele au fost cântate de corul seminarial condus de profesorul Dumitru Cunțan. Pe lângă membrii familiei au asistat la acest act de pietate și aducere aminte Preacuvioșia sa archimandritul-vicariu Dr. Ilarion Pușcariu, asesorii consistoriali Zaharie Boiu și Moise Lazar, apoi casierul și asesorul Pantaleon Lucața, șef-contabilul Victor Fincu, oficialul de casă Petru Ciora și oficialii de esactorat Victor Tordășanu, presbiterii Ioan Mihu expeditor Consistorial și Constantin Diman, paroch al bisericeii din Suburbiul inferior al Sibiuului, domnișoarele Elena Cunțan și Leontina Simonescu și elevi seminarial.

* *Patriarchul din Constantinopol* a lansat o enciclică despre proiectele ce are de supus Sinodului, și care ar avé de scop stringerea legăturilor între bisericile autocefale ortodoxe precum și studierea înlocuirii calendarului Iulian prin cel Gregorian.

* *Soldații învață cântece bisericești.* În garnisoana din Praga s'a dat ordinul, ca soldații să fie instruiți în casarme în cântecele bisericești, ca mer-

gând la biserică să cânte la s. liturgie. Eată o dispoziție înțeleaptă, care ar trebui să se generalizeze în toate părțile.

* **Eminescu : Opere complete.** D-nii N. Hoșoș, Il. Chendi și A. Rădulescu publiciști cu frumoasă reputație, au întreprins publicarea în ediție critică a operelor complete ale marelui nostru poet Mihail Eminescu. Lucrarea va cuprinde trei volume. Cea mai mare parte din material e inedit, cuprinzându-se în manuscrisele poetului, dăruite de curând de dl T. Maiorescu Academiei Române.

Volumul I va apare în cel mai scurt timp, în atelierul de arte grafice „Minerva“ din București.

* **Școala de cadeți ces. și reg. de infanterie în Sibiiu.** Cu începutul anului școlar 1902/1903 (21 Sept.) se vor primi în cursul I. al școlii de cadeți ces. și reg. de infanterie din Sibiiu 40 de aspiranți, respective în nrma unei depărțări unii și în cursul II. și III.

Pentru primirea în cursul I. se recere absolvirea al 4 clase a unei școlii reale, gimnasiale sau a IV. a unei școlii civile ungurească. Taxa de întreținere e conformă condițiunii părinților 300, 160, 24 cor. pe an. Celelalte condițiuni și determinări despre concipiarea petițiilor se cuprind în „Condițiunile de primire la intrarea în școlile de cadeți ces. și reg. (Se poate procura la cea mai proximă școală de cadeți — sau în limba română la „Tipografia“ societate pe acțiuni în Sibiiu — pentru prețul de 40 fil. și porto postal.)

Petițiunile de primire sunt a se trimite cel mult până în 15 August 1902, dar' nici la un cas înainte de primirea testimonului școlar anual 1901/1902.“

Intre frați. La congresul istoric, ce se va ținea în Aprilie în Italia, au fost invitați și membrii corpului didactic din România. Congresul se va inaugura în Veneția, la 16 Aprilie c., prin o ședință la societatea academică venețiană. De aici congresiștii vor pleca la Roma, unde se vor începe ședințele la 21 Aprilie. Românii vor fi primiți cu mare căldură și dragoste de frații italieni. Secretarul secției de istoria pedagogiei, profesorul T a u r o scrie referitor la mergerea Românilor, o nouă călduroasă scrisoare adresată: „Revistei învățătorilor“ din România în care între altele zice, că Românii sunt așteptați cu drag pentru suvenirile comune din trecut, cari deși depărtate, sunt întotdeauna prezente în sufletul poporului italian, intrupate în ființa mamei Roma.

* **Serate didactice în București.** Ministrul de culte român a dat Dumineca trecută o serată, la care au fost invitate 38 de persoane, profesori și studenți universitari. La această serată s'au desbătut chestiuni didactice și pedagogice. Ministrul român are de gând a urma cu seria seratelor, la cari va invita și profesori și elevi din provincie.

* **Vindecarea prin rugăciuni.** Împăratul Wilhelm a invitat la sine pe Dr. Faber, superintendentul general din Berlin și pe președintele poliției, cu scop de a-i consulta asupra mișcării ce s'a răspândit în timpul din urmă în acel oraș și care mișcare este

cunoscută sub numele de „Vindecarea prin rugăciuni“. Vindecarea prin rugăciuni sau „Christian science“ își trage originea din America de nord. O damă cu numele Eddy a afirmat, că a fost vindecată de o grea boală numai prin ajutorul rugăciunilor ei. Ea a studiat, firește, în curând acest lucru, găsi secretul credinței, scrise asupra chestiunii câteva epistole și întemeiă o școală. Lucrul principal în toată afacerea este: 1) Să cumpere cineva o carte dela „venerabila mamă“ cu prețul de 20 mărci. 2) Să plătească doctorului sau doctoriței cu rugăciunile un onorar dela 2 mărci în sus, după-cum este respectivul de bogat. 3) Trebuie să creadă în puterea miraculoasă a rugăciunii și să aibă intențiunea a nu mai păcătui după vindecare. Din America au trecut Eddyștii în Europa, în Berlin și în alte orașe din provincie, ca d. e. Hanovera, sau format școli anume, cari vindecau și în absență, prin scrisori. În Berlin erau două surori, cu numele Schön, cari închiriaseră un etaj întreg, unde dedeau consultații cu rugăciuni pentru cel puțin 2 mărci ora. Aceste dame au înghiebat și o societate în aula unui gimnasiu și au înființat în cartierul cel mai nobil al Berlinului, o a doua „cubică“, în fața căreia se vedeau zilnic mulțime de echipage. Toate acestea le știa lumea și nimeni nu zicea nimic afară de câțiva predicatori, ca Stöcker, care și-a ridicat cuvântul, însă înzadar. Astfel s'a răspândit această mișcare din ce în ce mai mult, favorisată și de înclinațiunea spre superstiție a damelor. Intervenția împăratului în curioasa mișcare se speră, că va produce schimbarea salutară, pentru-ca superstiția să nu ajungă prea departe.

* **Rivalii.** Ziarul francez „Temp“ publică din memorile cântăreței Lira Cavaleri următoarea istorie hazlie: Doi cavaleri tineri americani, cari rivalisau pentru gația frumoasei cântărețe au decis să dueleze pentru favorita lor. Duelul s'a sevêșit între condiții de tot ciudate. S'a stabilit ca locul duelului să fie o camera de hotel și ferestrele să fie astupate, astfel că cei doi contrari să stee față în față pe întunerec. Astfel s'a și făcut. Deodată a fost alarmat personalul hotelului prin două împușcături teribile. Toți au grăbit spre camera de unde s'au auzit detunăturile. Făcând lumină au găsit pe rivalii zăcând fie-care într'un pat cu țigara în gură și cu pistolul fumegând alătura. Ear în tavan erau — două găuri.

* **Un interview cu miss Stone.** Un redactor al ziarului „Wiener Tagblatt“ a interviewat pe misionara americană miss Elen Stone, fosta prizonieră la bandiți, care trece prin Viena spre a se duce la Londra și apoi la New-York. Miss Stone a zis, că e fericită, că se află în sfêșit între oameni civilizați.

— Recunoștința mea pentru aceia, cari m'au liberat, este nemărginită — a adăugat dânsa textual; briganzii ne-au tratat bine. Dênșii îmi ziceau: „Vrem să incasăm bani pentru liberarea d-tale. Fii liniștită; n'o să-ți facem rău, căci nu ne-ar da nimeni bani pentru cadavrul unei misionare și singurul nostru scop este să luăm bani.“

Am petrecut șese luni în grote întunecoase, în ascunzătorii sălbatici, prin munți. Numai noaptea călătoriam. Eu și Zilka am suferit groaznicele oboseli numai mulțumită obicinuinței noastre cu clima. Nu vreau să povestesc altceva în privința captivității mele. Dacă răpitorii mei au fost Bulgari sau Macedoneni, nu importă să se știe.

Aflu cu indignare, că se acuză pastorul Zilka de complicitate cu briganzii. Zilka e un om excelent, onorat, instruit; vorbește cinei limbi. El nu știa nimic măcar, că eu și nevasta lui ne duceam să facem acea excursiune în timpul căreia am fost răpite. Acusarea e absurdă și ridicolă. Chiar și ambasadorul Americii de Nord din Constantinopol, Leishman, stimează adânc pe păstorul Zilka. În timpul captivității noastre ne a fost de mare mângiere nașterea copilului Zilkei. Acum mă duc la Londra pentru-ca să mulțumesc amicilor, apoi în Statele-Unite, pentru ca să văd pe mama mea. Nu știu, dacă o să mă mai întorc în Balcani.

* **ABC-darul** de Iosif Moldovan și consoții e sub tipar și în curând va apărea în ediția a III-a îndreptată. — Comandele se pot deja face la administrațiunea tipografiei diecesane din Arad.

* **Mulțumită publică.** Cu ocaziunea concertului arangiat de corul bisericii române din Budapesta, în 9 Martie n. 1902, sub patronajul Ilustrităților Lord-nii: George Ioanoviciu de Dulău și Valea-Mare și Dr. Iosif Gall, am primit ca suprasolviri, în folosul bisericii dela d-nii: Dr. Iosif Gall, membru în casa magnaților 200 cor.; George Ioanovici, secr. de stat în pens. 10 cor.; Familia Mocsonyi 100 cor.; Avram Berlogea, jude la Curie 10 cor.; Toma Dogariu, jude la Curie 10 cor.; Victor Cuciurano, consul general al României 10 cor.; Ioan cav. de Pușcariu, jude de Curie pens. Bran, 20 cor.; Dr. Iuliu cav. de Pușcariu, jude la tribunal 40 cor.; Ioan Mezei, jude la Curie 10 cor.; George Serb de Cuvin, deputat 20 cor.; Andrei Frâncu, jude la Curie 20 cor.; St. Margaritescu-Greceanu, vice-consulul României 20 cor.; Teodor Fașie, deputat 10 cor.; Familia Babeșiu 20 cor.; Dr. A. Lendl, deputat 10 cor.; Ioan Kanidaky, proprietar mare 20 cor.; Ioan Ciocan, profesor univ. 10 cor.; N. Colța, căpitan în artileria română 3 cor.; George Radulescu, farmacist 10 cor.; Silviu Suciu, secret. ministerial 30 cor.; Dr. A. Dumitrean, medic 10 cor.; Familia Gh. Groza, 23 cor.; Familia Ioan Popescu, Toplița 10 cor.; Dr. Romul Boiu, privatier 10 cor.; Nicolae Hornoiu, proprietar mare 12 cor.; Dr. Nicolae Vecerdea, Sibiiu 10 cor.; D-na și d-nișoara Görög, din Halaș 8 cor.; Familia G. Frușa 8 cor.; N. Proștean Lugoj 5 cor.; G. Bogoeviciu, paroch 10 cor.; Dr. Nicolae Șerban, deputat 4 cor.; Dr. G. Szombati, deputat 10 cor.; Gherasim Rácz, cons. min. în pens. 5 cor.; Dr. G. Bilaško, medic 10 cor.; Dr. N. Vraci, medic mil. 5 cor.; Dr. I. Siegescu, prof. 6 cor.; Dr. Valeriu Damsa, cand. de adv. 5 cor.; Victor Păcală, profesor Sibiiu, 6 cor.; V. Leppa, Timișoara 5 cor.; Ioan Petric, protopop Brașov 4 cor.; Simon Mihály, tapețier 10 cor.; Th. Dragomir, funcțior 8 cor.; Terențiu Buhescu, silvicultor în min. de agric. 6 cor.; Ioan Crăciunel, funcționar la postă 8 cor.; Gh. Câmpăan 3 cor.; Iuliu Moldovan, cont. în min. de fin. 4 cor.; Mih. Ciuta, cont. min. 3 cor.; Anton Mocsonyi, jurist 10 cor.; Ioan Garoi, jur. 4 cor.; Titu Dragonescu, jur. 5 cor.;

Ioachim Lainer, cantor, Măeruș 5 cor.; Ioan Perin, friser 4 cor.; Vasile Ciuta, inv. Jebeli 2 cor.; Tipografia „Poporului Român“ 20 cor.

Deosebit am primit pentru fondul corului dela d-nii: G. Kanidaky, proprietar mare 40 cor.; Silviu Suciu secr. min. 30 cor.; Dr. Titu Mălai cand. de adv. 2 cor., și Dim. Birăuțiu, tipograf 2 coane.

Marinimosilor donători li-să aduce și pe această cale mare mulțumită.

Din aceste sume, după acoperirea cheltuelilor avute, am predat capelei gr.-or. române din loc suma de cor. 493.50 fil., cu destinațiunea ca 400 coroane să formeze basă unui fond permanent pentru cor, ear 93 cor. 50 fil. să servească pentru lipsele bisericii.

Budapesta, 23 Martie n. 1902.

În numele corului:

Dionisie Stoica, Cornel Popescu, Filip Mihailu, Grigorie Domilescu, casier.

Nr. 27/1902.

CONVOCARE

Despărțământul prot. Șiria, al reuniunii învățătorilor gr. or. români din protopresbiteratele aradane I—VII, își va ținea proxima ședință Mercuri la 3/16 Aprilie 1902 în comuna Covășint, în școala învățătorului P. Dârlea.

PROGRAMA:

1. Dimineața la 8 ore asistare la chemarea Duhului Sfânt.
2. Prelegere practică în școala învățătorului P. Dârlea.
3. Cuvânt de deschidere presidial.
4. Reflexiuni asupra prelegerii ținute.
5. Raportul biroului.
6. Discuțiuni asupra chestiunilor școlare.
7. Estragerea învățăturei morale la temele din „Religie“.
8. Propuneri și interpelări.
9. Fixarea proximei adunări.
10. Încheiere.

Șiria, în 9/22 Martiu 1902.

A. Doboș,
președinte.

Pentru ridicarea unui monument, în locul criptei, la mormântul fericitului Teodor Pap în Lugoj, prin aceasta se escrie concurs prin ofert închis.

Ofertele sunt a se înainta la subscrisul până la 12 ore a. m. din ziua 3/15 Aprilie a. c.

Planul de monument, descrierea specială tehnică și condițiunile de întreprindere se pot vedé zilnic în cancelaria subscrisului dela 2—4 ore p. m.

Timișoara-Fabric, 11/24 Martie 1902.

Dr. Traian Putici, m. p.,
ppresbiter.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parochiei de clasa II din Miniș protopresbiteratul M.-Radna se escrie concurs cu termen de alegere de 30 de zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Dotățiunea se compune din folosința alor 8 jughere; pământ arător pentru folosința izlasului, comuna politică solvește la an 24 coroane, birul și stolele îndatinate, și eventual întregirea dotației din vistieria statului.

Dela recurenți se cere: ecalificațiunea prescrișă în § 15 litera b) a Regulamentului pentru parochii, să se presinte în sfânta biserică din loc, cu observarea § 18 din Regulament; ear petițiunile instruate cu documentele prescise să le trimită P. O. Dn. protopresbiter al Radnei.

Miniș, din ședința comitetului paroch., ținută la 17/30 Martie 1902.

Petru Pelle,

ad. par. preș. com.

În conțelegere cu: VASILIE BELEȘ, adm. protteral.

Antoniu Coșu,

not. com. par.

—□—

Pe basa ordinului Ven. Consistor diecesan de sub Nr. 3780/901 se escrie concurs pentru postul învățătoresc dela școala elementară confesională din **Soroșag**, protopopiatul M.-Radnei, cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.”

Emolumentele sunt: a) În bani gata 300 cor.; b) Cvartir cu intravilan; c) 30 jugere pământ estravilan; d) Lemne de încălzit după trebuință din pădurea învățătorească.

Concurenții au să-și subștearnă recursele, ajustate cu documentele prescise anume și optarea de cvincvenal, conform §-ului 14 din instrucțiunea înaltului minister reg. ung de culte și instrucțiune, — la subscrisul protopop-inspector de școale în Arad, până la încheierea concursului, și a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, având alesul învățător a îndeplinii și funcțiunea de cantor.

Soroșag, din ședința comit. par., ținută la 17/30 Noemvre 1901.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VASILIE BELEȘ, m. p., adm. protop. și inspector de școale.

—□—

Pe temeul §. 58, p. 5 al „Regulamentului pentru organizarea învățământului” se publică concurs pentru stațiunea învățătorească vacantă dela școala a II-a gr. or. română din **Macea**, cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Venitele acestei stațiuni învățătorești sunt: 1) Jumătate sesiune pământ arător cu apartinentele ei, îmaș, cânepiște, dat de presinte în arendă pe doi ani, cu arendă anuală de 676 cor. Dările acestui pământ le supoartă comuna parochială. 2) Cortel învățătoreșc; 3) Doi metri de lemne pe seama învățătorului; 4) Pentru conferența învățătorească 20 cor.; 5) Pentru scripturistică 12 coroane. 6) Dela înmormântările unde va fi poftit pentru cele mici 1 cor., ear pentru cele mari 2 coroane; 7) Fără altă remunerațiune e obligat a conduce strana în sf-ta biserică.

Petenții au a-și trimitte recursele instruite cu documentele prescise și cu declararea relativ la pretensiunile lor de cvincvenal, la adresa P. O. Domn protopresbiter al Chișineului și până la termenul de alegere au a se presenta în vre-o Duminecă la sf-ta biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Arad, din ședința consistorială, ținută la 14/27 Februarie 1902.

Consistorul diecesan.

—□—

Pentru întregirea definitivă a vacantului post de paroch gr. or. rom. din parochia de clasa a III-a din

Bunea-română și pentru ocuparea vacantului post de învățător confes. gr. or. rom., tot din Bunea-română, tractul Belințului, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela întâia publicare în organul diecesan „Biserica și Școala” din Arad.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt: 1) Sesiune parochială de 30 jugere; 2) Grădină intravilană de un juger; 3) Stola obicinuită; 4) Întregire dela stat pentru concurenți cu ecalificație sub 8 clase gimnasiale, 603 coroane 06 fileri la an; ear pentru postul de învățător, pe lângă locuință liberă, constătătoare dintr'o chilie și bucătărie și pe lângă supraedificatele de lipsă:

1) În bani 420 coroane; 2) Grădină intravilană lângă școală de 600□ și grădină estravilană de 800□
3) Pentru lemne, din cari are să se încălzască și școala 64 cor.; 4) În naturalii: 40 măsuri cucuruz și 20 măsuri grâu; 5) Pentru scripturistică 10 cor.; 6) Pentru conferență 10 cor. și 7) Dela înmormântari cu liturgie 80 fil. și fără liturgie 40 fil., cari toate la olaltă garantează un venit ceva peste doiația minimală legală.

Atât dela reflectanții la postul de preot-paroch, cât și dela cei la postul de învățător, se cere să aibă ecalificația cerută prin legile în vigoare, având totodată a se presenta în terminul concursului, în sf. biserică din Bunea-română, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale în cântări și în oratorie aspiranții la preoție.

Concursele, instruite cu documentele de lipsă, au să se adreseze comitetului parochial din Bunea-română, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț, (Belincz, Temes-megye) în terminul concursual.

Comitetul parochial.

În întelegere cu mine: GERASIM SĚRB, m. p. protopresbiter ort. rom.

—□—

În urma decisiunii Ven. Consistor gr. or. ort. din Arad, Nr. 7509/901, pentru îndeplinirea postului de capelan temporal sistemizat pe lângă veteranul paroch Petru Lăzarescu din **Căprioare** protopresbiteratul Lipovei, se publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Dotățiunea se compune din folosința sesiunei parochiale, birul și stolele usuate precum și întregirea dotațiunei preoțești din visteria statului, după ecalificațiunea alesului.

Din dotațiunea de sus, capelanul ales se va bucura de jumătate. Contribuțiunea erarială după pământurile parochile o vor solvi usufructorii.

Parochia fiind de cl. III. dela recurenți se cere ecalificațiunea prescrișă în Regulamentul pentru parochii.

Recurenții sunt avisați, a-și trimitte recursele adreseate Comitetului parochial concernent și ajustate conform presciselor Regulamentului pentru parochii subsemnatului protopop în Lipova (Lippa) până la terminul susindicat, precum și conform §-ului 18 din Regulament să se prezenteze în Sfânta biserică din Căprioara în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. prot.

—□—